

А. Борзняк

УНІКАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ

A. Borozniak

THE UNIQUENESS OF THE UKRAINIAN MUSIC AND DRAMA THEATRE

Сучасне українське суспільство, пов'язане з театральним життям, настільки звикло до великої кількості музично-драматичних театрів на теренах України, що люди деколи навіть не задумуються про унікальність не лише самого поняття, а й форми виявлення, світоглядної системи та кропіткого процесу створення сценічного образу.

По-перше, тлумачні словники не містять поняття «музично-драматичний театр», що підтверджує недостатній ступінь дослідження цієї теми. По-друге, якщо ми розглянемо театри світу, котрі містять музично-драматичну складову в репертуарі, то виявимо, що в назві фігурує лише «музичний театр», а не «музично-драматичний» (наприклад, найстаріший театр Естонії «Ванемуйне», що об'єднує оперу, драму, оперету та балет, або Лінцерський музичний театр, де наявне драматичне та музичне відділення). З цього постає висновок, що назва «музично-драматичний театр» притаманна саме українській культурі, котра акцентує на вдалому поєднанні музичного та драматичного компонентів у виставах. Саме цей факт дивує закордонних колег, коли наш театр репрезентується на світових театральних теренах.

Будь-який театр загартований на національній культурі, котра має безпосередній вплив на прогрес або ж регрес цієї царини. Генеза українського музично-драматичного театру пройшла тривалий шлях становлення, починаючи від архаїчних часів, плекаючись у традиціях та обрядах, закріплюючи особливості української світоглядної системи впливом культурних діячів, котрі творили задля розквіту акторської майстерності, і продовжуючи сучасними експериментами з жанрами та формами.

Тяжіння до поетичності та образності, персоніфікація, багатий пісенний і хореографічний матеріал — це генетичний код, світоглядна особливість українського народу, що відрізняється побудовою думок та способом існування в запропонованих обставинах. Ці особливості підкреслюють відмінність українського театру від інших.

Навіть драматичний театр України за формою тяжіє до музично-драматичного, оскільки включає активне використання пісенної та хореографічної складової. Тому перед акторами постає багато викликів, починаючи від майстерного володіння як вокальною, так і драматичною складовою, умінням обрати пісенний та хореографічний матеріал. Але один з найголовніших викликів — це опанування величезного пласта світоглядної системи, котра формувалася від архаїчних часів, проходила немало етапів та дійшла до сьогодення. І лише тоді, коли цей виклик буде успішно опановано, можливим стане природне існування в матеріалі, а не награна удаваність без рухливої та безперервної думки.

Саме тому музично-драматичний театр є унікальним явищем як українського театального процесу, так і світового, що пройшов тернистий шлях формування. Тому він потребує від актора немало обов'язків, оскільки передбачає широку

взаємодію різних творчих груп, що працюють задля спільної творчої мети; особливу світоглядну систему та логіку почуттів, вміння мислити поетично, знаходити влучні образи, володіти голосом, тілом та думкою. Тому ми потребуємо дедалі більше освітніх закладів, котрі змогли б і надалі виховувати сильну та конкурентну плеяду митців, щоб український музично-драматичний театр примножував здобутки та був знаний у всьому світі.

Г. Чернова

ПОСТДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР. ПОСТДРАМА

A. Chernova

POST-DRAMATIC THEATRE. POSTDRAMA

Постдраматичний театр — це не зовсім напрям, це радше вказівка на якийсь час, на ту ситуацію, яка склалася в театральному мистецтві після 60-х років. У ХХІ ст. він просто став мейнстримом. А ще показник того, що драматичний театр помер, тепер він може розвиватися. Сюди входять і глядацька думка та формати театральної критики.

У 1999 р. Ханс-Тіс Леман написав трактат, який досі має небувалу вагу в теорії театру — «Постдраматичний театр». Через 10 років він постав з новою доповіддю, відзначивши головну тенденцію розвитку — заміщення індивідуальної роботи колаборацією. Режисери та художники стали частіше взаємодіяти один з одним, об'єднуватись у колективи.

Одна з причин такої зміни — складні технології сучасного театру. Одній людині тепер набагато складніше впоратися з усім.

Друга відзначена Леманом тенденція — зміни відносин між сучасним театром і суспільством. Ще у 80-х роках режисери надто захопилися візуальною драматургією, новими медіа, цифровими технологіями та експериментами з театральною мовою. Усе це спричинило відрив від суспільства. Постдраматичний театр мало звертався до політики. Однак, на початку нульових, вона потроху повертала свої права на діалог з глядачем. Російський театр почав працювати з тими методами та ідеями, які вже давно були випробувані в Європі лише зараз.

Третя, і найважливіша тенденція, — танцювальні та хореографічні практики. Найчастіше використовують contemporary dance для т. зв. танцтеатру. Режисери все частіше почали звертатися до хореографії для мізансцен нетанцювальних вистав. До речі, танець теж почав розвиватись усередину, грубо кажучи, танцювати про себе самого.

І остання зазначена Леманом тенденція — реактуалізація слова, тобто повернення до драматичної літератури, текстів. Режисери стали частіше звертатися до романів, епічних текстів, історичних робіт, практично залишивши п'єси «за бортом». За роки розвитку театр навчився розповідати історії, не вдаючись до драмреалізму.

Сам драматичний театр — це, насправді, також лише вказівка на час і місце: він існував у XVIII–XIX ст. в Європі. Наприклад, в Азії в цей час театр ґрунтувався на інших формах виражальності — співах, танцях та ритуалах.

Драматичний театр надзвичайно жорстко зав'язаний на літературне джерело, він буквально надбудова над ним. Стандартна ієрархічна модель виробництва